

Daverende woorden

Ik kan woorden uit dit thema verklaren en ze gebruiken.
Ik kan synoniemen en tegenstellingen herkennen.

1 a Bekijk de afbeeldingen.

b In elke zin staat een figuurlijke betekenis. Schrijf het nummer van elke afbeelding bij de juiste zin.

- 3 Wat een schitterend idee is dat!
- 2 De uitvinding wordt eerst getest en zal dan in heel veel winkels verkocht worden.
- 4 Unicef is een organisatie die strijdt tegen kinderarbeid.
- 1 Ik was op een feestje, maar toen werd mijn hond ziek en we aten 's avonds pannenkoeken.

c Schrijf het nummer van de afbeeldingen en zinnen bij het passende woord uit dit thema.

- 4 bestrijden
- 3 briljant
- 2 op grote schaal
- 1 van de hak op de tak springen

peperduur daverend ijsingwekend de identiteit

daverend – de identiteit – ijsingwekend – peperduur

3

Welk woord past bij de afbeelding? Kies uit:

de slapstick hygiënisch er pap van lusten baseren op

Maurice zou het liefst drie keer per dag frieten eten.

Aicha wast haar handen nadat ze naar het toilet geweest is.

In het filmpje glijdt de man uit over een bananenschil.

Dat idee komt uit een boek dat hij gelezen heeft.

2

Verbind de zin met het passende woord of uitdrukking.

1 Wat betekent letterlijk? En figuurlijk?

Als je iets **letterlijk** schrijft, bedoel je precies wat er staat. Bv. ik heb hoofdpijn. Mijn hoofd doet erg veel pijn.

Als je iets **figuurlijk** schrijft, bedoel je eigenlijk iets anders. Bv. ik heb hoofdpijn. Mijn hoofd ontloft!

Geen paniek! Mijn hoofd ontloft niet echt. Ik overdrijf gewoon een beetje. Ik gebruik de taal figuurlijk.

Een knuffelmachine

- Ik kan een fragment samenvatten.
- Ik kan oorzaak en gevolg benoemen.
- Ik kan zeggen wat het hoofdpersonage voelt en wat ik van haar gedrag vind.
- Ik kan feiten van meningen onderscheiden:

- 1 Lees het eerste tekstdeel en beantwoord de vragen.

Temple Grandin is anders dan andere kinderen. Ze praat niet tot ze drie jaar is, ze houdt er niet van als mensen haar knuffelen, ze heeft driftbuien en maakt moeilijk vrienden. Maar Temple is slim en ontdekt op een speciale school haar passie voor vee en techniek. Ze wil graag iets uitvinden dat haar en de dieren helpt om minder angstig te zijn. Daarnaast wil ze beroemd worden, net als haar opa die de automatische piloot uitvond.

Het eerste wat ik wil uitvinden is een knuffelmachine. Voorlopig behelp ik me door dekens strak om me heen te wikkelen of kussens tegen me aan te drukken, maar er moet een betere oplossing zijn. Zo iets als een opblaasbaar tweede lichaam waar ik in zou kunnen wegkruipen. Het zou ook warm moeten zijn. Zoals zon op mijn huid.

- 5 Lezen vind ik geweldig, als het maar geen ingewikkelde verhalen zijn. Rekenen en Frans haat ik. Mijn lievelingsvakken zijn tekenen en knutselen, omdat ik daar rustig van word. Zingen kan ik ook aardig, dat heb ik van mijn moeder geërfd. Nu ik naar school ga, wil mijn moeder zangeres en toneelactrice worden en zelfs haar eigen teksten schrijven. Papa vindt het maar niks.

"Ik heb een droom, Dick", zegt mijn moeder. "Als ik hem niet volg, word ik ongelukkig."

- 10 Ik wil niet dat mijn moeder ongelukkig wordt. En als ze zingt, krijg je kippenvel. Ik wil ook een droom hebben. 's Nachts lig ik wakker van de knuffelmachine die ik ga uitvinden.

de driftbui	woedeaanval
de passie	iets waar je heel veel om geeft
de automatische piloot	stelsel dat taken van de bestuurder van een voertuig overneemt
erven	geld of bezittingen krijgen van iemand die overleden is

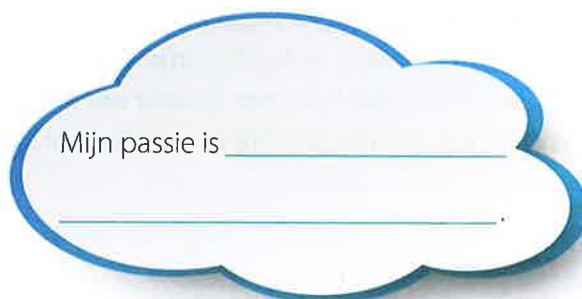
- a Wie is de ik-figuur in dit fragment?

De ik-figuur in dit fragment is Temple Grandin.

b Vul de zinnen aan. Zoek de antwoorden in de tekst.

- 1 Temple is anders dan andere kinderen, want ze praat niet tot ze drie jaar is. Ze houdt er ook niet van als mensen haar knuffelen. Ze heeft driftbuien en maakt moeilijk vrienden.
- 2 Temple wil graag iets uitvinden waardoor zij en de dieren minder angstig worden.
- 3 Tekenen en knutselen zijn Temples lievelingsvakken omdat ze daar rustig van wordt.

c Vul de wolken in.

d Zijn deze zinnen uit de tekst een feit of een mening? Kruis aan.

	Mening	Feit
1 Maar Temple is slim en ontdekt op een speciale school haar passie voor vee en techniek.	☐	☒
2 Haar opa vond de automatische piloot uit.	☐	☒
3 Lezen vind ik geweldig. Rekenen en Frans haat ik.	☐	☒

e Hoe stel jij je een knuffelmachine voor? Beschrijf de machine en/of teken ze.

f Kleur in de tekst:

welk doel het uitvinden van een knuffelmachine heeft voor Temple.

Sommige kinderen doen gemeen en wreed tegen de paarden, dan heb ik het niet meer en moet ik ontzettend hard in mijn vuisten knijpen om niet te beginnen vechten. De tranen stromen vanzelf en zijn niet te **stuiten**. Ik ben een enorme huilebalk geworden als het op dieren aankomt. Dieren zijn geen dingen waar je mee mag **rotzooien**. Van dieren blijf je met je vuile
5 poten af. Ja, póten, je hebt het goed gehoord. Alleen mensen die zich als mensen gedragen, hebben handen.

Beauty en Goldie kunnen het niet helpen als ze schoppen of bijten, dat weet ik beter dan wie ook, **want ik ben óók bang**, al heb ik gelukkig intussen **met mondjesmaat** hun vertrouwen gewonnen. Geen specialer gevoel dan vrij door de velden te **galopperen**, terwijl links en
10 rechts de bomen voorbijflitsen. Elke keer als ik gereden heb en daarna Goldie of Beauty heb afgezadeld, drooggewreven en gekamd, voel ik me ook een beter mens. Echt, zonder de paarden **bestierf ik het**.

In plaats van driftbuien heb ik nu paniekaanvallen, steeds vaker en
15 heftiger. Ze houden me wakker en doen me baden in het zweet. Ik probeer ze voor iedereen te verbergen, hoewel ik soms vrees dat ik elk ogenblik flauw kan vallen. Zo
20 hard **bonst mijn hart in mijn keel**. Mijn moeder zoekt de oorzaak in mijn **puberteit**. Ik wilde dat ze me vasthield en dat ik dan niet nog angstiger werd. De gedachte aan mijn eigen knuffelmachine wordt
25 stilaan een **obsessie**. Ik móét ze vinden!

stuiten	tegenhouden
rotzooien	vervelende dingen uithalen
met mondjesmaat	beetje bij beetje
galopperen	een paard heel snel laten lopen
het besterven	het niet uithouden, eraan onderdoor gaan
mijn hart bonst in mijn keel	mijn hart klopt heel hard door de spanning
de puberteit	periode in je leven van ongeveer dertien tot zestien jaar
de obsessie	iets waar je de hele tijd aan denkt en mee bezig bent

a Vul de zinnen aan.

Bij het begin van de les dacht ik dat het boek ging over _____.

Nu ik de eerste twee tekstdelen gelezen heb, denk ik dat het boek gaat over _____.

b Kleur in de zin:

 het feit.

 de mening.

De tranen stromen intussen vanzelf en soms zijn ze niet te stuiten. Ik ben een enorme huilebalk geworden als het op dieren aankomt.

c Omcirkel de gevoelens die bij Temple passen als mensen gemeen doen tegen dieren.

Tip: zoek de antwoorden in de eerste alinea.

nieuwsgierig verdrietig verwonderd
GEAMUSEERD
tevreden ANGSTIG gefrustreerd
woedend HULPELOOS verrast opgetogen

d Vat de eerste alinea samen in maximum drie zinnen.

Temple kan er niet tegen als mensen gemeen en wreed doen tegen paarden. Ze huilt

haast als vanzelf, ze is gefrustreerd en wil die mensen slaan.

e Temple vergelijkt zichzelf met Beauty en Goldie als zij schoppen of bijten (r. 7).

Kleur in de tekst:

 wat volgens haar de oorzaak is van dat gedrag.

 f Temple vindt dat sommige kinderen gemeen doen tegen paarden. Wat vind jij gemeen gedrag tegenover dieren? Leg je antwoord uit.

 g In plaats van driftbuien krijgt Temple paniekaanvallen (r. 13). Kleur in de tekst:

 wat daar volgens haar moeder de oorzaak van is.

 h Het gedrag van Temple is anders dan dat van de meeste kinderen. Zou jij haar vriend(in) willen zijn? Bespreek.

3 Lees het derde tekstdeel en beantwoord de vragen.

Temple logeert bij haar tante Ann en ontdekt waar ze al heel lang naar op zoek is.

Een aantal kalveren moet **gevaccineerd** worden. Bij het zien van de veearts worden ze onrustig. Ze rennen alle kanten op, lopen zich vast in een hoek van de wei, loeien, stoppen, beginnen opnieuw. Dat komt niet goed, denk ik, ze missen hun moeder van wie ze sinds gisteren gescheiden zijn. Dan komt een stalknecht eraan met mijn knuffelmachine, die dus
5 eigenlijk doodgewoon een **koeklem** is. Een *squeeze chute* noemen ze dat hier. Ze bestaat uit staal en houten zijpanelen, die onderaan zo aan een smalle bodemlat zijn vastgemaakt dat ze openvouwen als een 'V'. Zodra het kalf in de klem is geleid, gaat aan de andere kant zijn hoofd door een gat dat dichtklapt rond zijn nek. Ik ben op mijn hoede. Het kalf spert zijn ogen
10 open en loeit **hartverscheurend**. Het ligt op de punt van mijn tong om "Stop daarmee!" te roepen, als de stalknecht met een touw de zijwanden aantrekt zodat ze tegen het lijf van het dier duwen. Het kan niet meer weg of zichzelf in blinde paniek verwonden. Al na enkele minuten laat het zich door me strelen. Niet te zacht, maar ook geen klopjes, daar houden ze niet van.

vaccineren

inenten met een vaccin om te beschermen tegen een bepaalde ziekte

de koeklem

hartverscheurend

aangrijpend, schokkend

Als alle kalveren gevaccineerd zijn en de veearts en de stalknechten vertrokken, vraag ik aan mijn tante of ik de klem mag uitproberen. Ik moet het gat voor mijn hoofd op mijn hoogte
15 afstellen en eenmaal in de squeeze chute overvalt me paniek. Ik dwing mezelf om rustig te blijven. Op mijn teken trekt tante de wanden zachtjes aan. Ik voel de druk, er is geen kans dat ik ontkom, tenzij ik tante Ann vraag om me los te maken. Maar ik wil voelen of ik ook kalm word zoals de kalveren. Ik moet het een kans geven. *Ik moet ik moet ik moet.*

Meer lezen?

Honden hebben hondenneuzen, Gerda Van Erkel, Talentbib 5

- a Vergelijk de foto van de *squeeze chute* (koeklem) met je beschrijving of tekening bij opdracht 1e. Schrijf één of meer overeenkomsten en verschillen op.

Overeenkomsten:

Verschillen:

- b Waarom wil Temple de koeklem uitproberen?

Omdat ze wil weten of ze kalm wordt in de koeklem, zoals de kalveren.

- c In het eerste tekstdeel had Temple het over een droom. Welke droom was dat en kwam die uit?

Ze droomde ervan om een knuffelmachine uit te vinden. In het laatste deel van de tekst probeert ze de koeklem uit om erachter te komen of het haar ook rustig maakt. Hoe het verder gaat en of ze de knuffelmachine ook echt uitvindt en bouwt, weten we nog niet.

- d Vat het derde tekstdeel samen in maximum drie zinnen.

Bij het vaccineren van kalveren worden de dieren in een koeklem gezet. Ze worden er rustig van. Temple wil ervaren hoe het voelt om in die klem te zitten.

Dieren en ik hebben iets gemeen. We hebben dezelfde problemen en dezelfde talenten. Daarom kan ik hen begrijpen en hun lijden verzachten.